

ARSLAN PENÇELİ ŞAİR PADİŞAH

YAVUZ

SULTAN SELİM HAN

TİMAS
E

ROMAN

OKAY TİRYAKİOĞLU

ÖNSÖZ

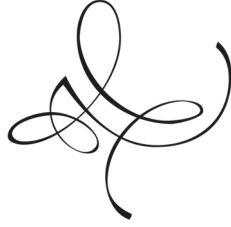
Sadakatli okurlarımın ne zamandır sordukları küçük bir suali yanıtlamadan geçmemem gerektiğini düşünüyorum. Korku, gerilim ve aksiyonun o sürükleyici ancak gotik atmosferinden çıkıp da , ‘tarihi roman’ların görkemli dünyasına neden ve nasıl geçiş yaptım?

Benim hakikatli okuyucum. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarım boyunca tarihimizi oluşturan o girift olaylar silsilesinin içinden küçük de olsa bir parçaya uzanıp koparmayı, onu kafamda yeniden şekillendirmeyi ve kahramanı benmişim gibi davranmayı severdim. O uzak zamanlara gözlerimi diktiğim mazi penceresinin kanatları arasından öyle bir rüzgâr eserdi ki, taşıdığı hoş ve gizemli kokular aklımı başımdan alırdı. Ancak profesyonel yazı hayatımın ilk yıllarında Macabre’nin kan donduran gizemlerine dalıp gitmiştim. Tarihi içerikli anlatılar hiç yoktu aklımda. Fakat zaman geçtikçe, tarihin, aslında hayatımızın her anına sirayet eden bir hakikat olduğunun ayırdaya vardım. Özellikle bizimki gibi, hayrete şayan şekilde geçmişiyile kavgalı istisnai bir millet için, tarihi anlatıların yeni formlara kavuşturulup sunulması bir zorunluluktur. Bunun için beni herkesten evvel yüreklendiren sevgili yayıncım Emine Eroğlu Hanımefendi’ye teşekkür borçluyum.

Tabii tüm bu düşüncelerin somut bir hale dönüşmesinde, kadim dostlarım Sergio Galimberti ve Fabiano Pedretti'nin katkılarını söylemeden geçemeyeceğim. Milano - Medalı ihtiyar gladyatör Sergio Galimberti'yle Orta Asya'nın o kıraç ve yabani coğrafyasında yaptığımız gezintiler ve sohbetler benim için çok kıymetlidir. Kendisi İstanbul savunmasına katılan Cenovalı bir kadirğa kaptanının torunlarından. Fabiano ise dedelerinden tacir bir Venedikli ve Osmanlı'yla başı pek de hoş olmayan atalarının sıkıntısını Marco Polo usulü bir derinlikle, Merkez Asya'nın unutulmuş köşelerinde gideriyor. Pedretti bize sonradan katıldı ama hep birlikte binlerce kilometre yol yaptık. Şamanların gizemli ayinlerine katıldık, mağara kovuklarında gizlenen büyücülerin dişsiz ağızlarında mırıldandıkları tanımsız lanetleri işittik, kadim camilerde ben secdedeyken, dostlarım diz çökmüş dua ediyorlardı. Tanrı Dağları'nın koyu gölgeli eteklerinde kurtların saldırısına uğradığımız o gece, bir ahırın saman yığınları üzerinde konaklarken birbirimize anlattığımız öyküler hala kulağımızdadır. Dışarıda arazi aracımızın dışında dolanan vahşi hayatın gündelik yırtıcılığını aşmıştık o öykülerde. Tarihe inanmaya, gerçeklerin ve efsanelerin ışığında onları yeniden canlandırmaya işte böyle karar verdim değerli okuyucum.

Şunu hep hatırlayalım ki hayatın gri ayrıntıları bizi boğar, televizyon, bilgisayar oyunları ve internet gibi suni yüzleri, bu gri düzlemin üzerindeki farklı renkler olarak görmeyin. Bize yalan söylüyorlar. Modern zamanlar ve sahte ışıltılı nimetleri içimizdeki karanlığı arttırır. Ancak okuyarak aşabileceğimiz bu devasa kara deliğın dışına çıkaracağım bu akşam sizleri. Beni takip edin...

I. BÖLÜM
YAŞLI ÇOCUK

I

*“Tilkinin biri, gün doğarken gölgesine baktı:
‘Öğlene bir deve yiyeceğim bugün,’ dedi. Ve bütün sabah
deve arayarak dolaştı durdu. Öğle vakti gölgesini bir kez
daha görünce, dedi ki: ‘Fare de olsa yeter bana.’”*

Halil Cibran (Tilki)

İSTANBUL – KASIM 1479

Marmara kıyıları boyunca uzanan gedikli mum, yağ ve sabun atölyelerinden en önemlilerinden birkaçının sahibi olan Selanikli Koca Yakup Efendi'nin oğlunun sünnet düğünü, Kasım ayının son cumartesi gününe denk geliyordu. Bu yüzden kırmızı kiremitli ahşap evlerden kurulu iç içe geçmiş mamur Galata'nın civarında sıra dışı bir heyecan ve hareketlilik vardı bugün.

Oysa yaklaşan kışın alacakaranlığı, soğuk kuzey rüzgârlarıyla birlikte çöküyordu şehrin üzerine. Bacalardan yükselen incecik dumanlara, masal mavisini kanatlarıyla tutunan kış kuşları peyda olmuştu gri gökyüzünde. Bakır rengi ormanlık tepelerden Haliç'e ve Boğaz'a inen berrak derelerin etrafında hava daha da soğuyordu. Kar kokusu alan karınları tok vahşi hayvanlar, günbegün

yağlanan bedenlerini Şehrin sakin ve yeşil sırtlarındaki kuytulara gizlemeye baŐlamıŐlardı bile. Kendilerini besleyen vakıf görevlilerini tanıyan keskin burunları minnetle havayı yokluyor, sanki tđm yolcu ve kervanların bu sayede emniyette oldukları nadir bir dđnemin yaŐandıđını biliyorlardı.

Hangi zamandan kaldığı meğhul eski bir kederin buğusu yayılıyordu asalarına yaslanan ihtiyarların dişsiz ağızlarından. Kuru yaprakların savrulduğu ıslak ara yollardan, parke taş kaplı bakımlı ana caddelere çıkan kđŐe baŐlarında rđzgâr daha da sertleşiyordu. Bđyle anlarda, sıcak mescitlerin içlerindeki sobaların etrafında yer kapabilmek için adımlarını hızlandırıyorlardı ak sakallılar. Çoğu fethi gđrmüş olan arkadaşlarla eski gđnler yâd edilecek, yeni fetihlerin hayallerinde gđsüz bedenleri eski gđrkemlerine kavuŐacaktı.

Kafesli cumbaların gerisindeki güvenli odalarında, zamanın yıldızı Őehirlerinin gđrkemli kubbeler ve minarelerle sđslü silüetini izliyordu kadınlar. Onlar için bugđnler, hanedan üyeleri hakkında yapılacak fısıldaŐmalar için uygun zamanlardı. Sıcak salep ve Őerbet eŐliđinde Fatih Sultan Mehmet Han ve ailesi üzerine kendilerinin dahi inanmakta gđlđk çektiği Şeyler anlatılır, yakıŐıklılıđı ve acar duruŐuyla huzursuz bir gđlge gibi aralarında gezinen Cem Sultan üzerine bitmez tđkenmez hadiseler üretirdi. Fatih'ten sonra tahta en çok yakıŐtırılan aday oydu çünkü.

Boğaz boyunca inen soğuk rđzgâr, yağmur oluklarında apansız çığlıklar atardı kimi zaman. Uzayan sohbetler sessiz ũrpertilerle bđlünür, buğulu camları dđven yağmurun tıpırtısına gizlenen fısıltılar usulca dınerdi. Annelerinin dizlerinde uyuklayan çocuklar, âlemin temeli Őevketli padiŐahlarının Őehzadeleri yerine kendilerini koyarlardı bđyle anlarda. Uykuyla uyanıklı arasındaki o muhteşem âlemin rengârenk derinliklerinde her biri bir Bayezit ya da Cem olur, taht için birbirlerine amansızca kılıç çekerlerdi.

Yakup Efendi'nin emriyle, uzak mahallelerdeki, zengin vakıf geleneğini yansıtan, daire ve sekizgen kasnaklı muhteşem kubbe-leri, ilmin ışığını gök kubbeye saçan taş medreselerin talebelerine varıncaya kadar kurban etleri dağıtılıyor, duaları alınıyordu. Tunç parmaklıklarında kandil ışıklarının kırıldığı loş kütüphanelere para yardımı yapan yağmur yüzü görevlilerin solgun varlıkları bir belirip bir kayboluyor, tanınmamak için hususi bir gayret sarf ediyorlardı. Bölgedeki tüm aşhanelerde yemek içmek bedavaydı bugün. Et suyu çorbalar kazanlarda taşınıyor, kebaplar peş peşe ocaklara atılıyor, yığma pılav yüklü siniler tertemiz örtülerle kaplı masaları geziyordu.

Yakup Efendi'nin konağının rengârenk fenerlerle çevrili bahçesinde, ahi zaviyesinden gelen beyaz keçe külahlı, uzun ak abalı güçlü kuvvetli genç yiğitler görülmüyordu. El emeği hediyelerini sunuyorlar dualar ediyorlar, nasihatlerde bulunuyorlardı. Mevlevi tekkesinin dervişleri de bahçenin bir köşesinde toplanmışlardı. Her zamanki gibi daha deruni ve sükûn üzere bir havaları vardı. Ahiler ve Mevleviler, tarihi on üçüncü yüzyıla dayanan kadim huzursuzluklarını unutturacak şekilde birbirlerine sokuluyorlardı kimi zaman. Böyle özel günlerde âdet olduğu üzere karşılıklı olarak pek de içten olmayan iltifatlarını sunuyor ancak uzun boylu sohbetlerden kaçınıyorlardı.

Yemekler yenip, dualar edildikten sonra dervişler tekkelerine döndüler. Kısa süre sonra da mahalle aralarına yayılan eğlencenin en hararetli anları başladı. Doru bir at üzerinde sokaklarda gezdirilen sünnet çocuğu, ilgi odağı olmanın ve verilen armağanların sarhoşluğuyla az sonra başına geleceklerin korkusunu çoktan unutmuştu. O karmaşanın içinde çocuğu kaparak nezaketi ve elinin çabukluğuyla işini görüveren Rum cerrah, ücretinin yanı sıra yüklü bir bahşisi de hak etmişti. Yakup Efendi de bundan kaçınmadı.

Selanikli Yakup Efendi'yi bulunduğu mahallenin ya da atölyelerinin olduğu bölgelerdeki mescitlerde gören olmadığı için aslını yitirmediği ve hiçbir zaman Müslüman olmadığı söylenir-

di. Kimilerine göre Enderundan çıkmaydı, ancak tahrir defterlerinde kaydı olmadığı iddia ediliyordu. Galata Kadısı Hızır Bey gibi adalette eşsiz birinden aksi bir davranış beklenmeyeceğine göre, vesikalarda kanunsuz bir oynama söz konusu olamazdı şüphesiz; hem zaten kim üstüne vazife olmayan bir konuda böyle bir şeyi sorabilirdi ki? Ayrıca devletten sağlam bir mesnet bulmadan gedikli ticarethanelerini kurması ve geliştirmesi düşünülemezdi. Venedik'in Rialto semtinde büyük bir ipek deposu olduğu da biliniyordu ve şayiaya göre kuzey Avrupa'ya yapılan ipek ve ipekli dokuma ticaretinin büyük bir ayağını bu depo oluşturuyordu. Peki, neyin nesiydi bu adam? Gizemli, ancak halk üzerinde müteber kişiliği ve yardımsever halleriyle sempati toplardı Yakup Efendi. Ortodokslara göre gelecekte bir aziz, Müslümanlara göre ise kibar evliyadan gizli bir ermişti.

Son zamanlarda hakkında çıkan tek olumsuz lâkırdı oydu ki, az önce sünneti gerçekleştirilen çocuğu üçüncü zevcesinden değil, cariyelerinden birinden peydahlamıştı Yakup Efendi. Çocuğun düpedüz esir mezadından alınmış bir Latin olduğunu söyleyenler de vardı. Pürüzsüz esmer teni, enli yüzü ancak biçimli yüz hatlarıyla yakışıklı bir İranlıya da benziyordu sevimli yavrucak. En fazla sekiz yaşında kadar görünüyordu ki, daha fazla olamazdı. Yakup Efendi esmer değildi ve kadınlarının içinde bu kadar esmeri olmadığı da aşikârdı ancak gerçekte neler olduğunu kim bilirdi?

O soğuk Kasım ikindisi Galata halkı, çengiler, sazendeler ve cambazlarla eğlenir, gölge oyunu oynatılan, derme çatma karanlık odalarda çocuklar kakkahadan kırılırken, gün kavuşmadan yakılan meşalelerle ortalık bir gündüz yerine döndü. Kimileri Sultan'ın da yatsıyı müteakip eğlentiye katılacağını söylüyorlardı. Sonunda bu kaynağı belirsiz haber öyle yayıldı ve kalabalığın keyfi ve heyecanı öyle yükseldi ki aralarına karışan sıradan görünümü dört çocuk kimsenin dikkatini çekmedi.

II

“Yokluğumuzun anlaşılması uzun sürmez,” diyordu, kardeş oldukları anlaşılan soylu tavırlı çocukların büyüğü. On beş yaşında ya var ya yoktu. İnce, uzun boylu, kibar bir delikanlıydı. Güzel yüzünü içten içe aydınlatan ışıklı bir tebessümle çevresine bakıyordu. Güzel cariyelere ve rengârenk yaşmakları arasından göz süzen özgür genç hanımların ilgilerine karşı koymanın ne kadar zor olduğunu günden güne daha çok sezmeye başlamıştı. Keçe külâhına sardığı basit yemenisine rağmen, ak yünlü kaftanının arasından, Bursa dokuması ipekli ve pamuklu mintanın üzerindeki kızıl kemha yeleği dikkat çekiyordu. Yeleğin altın yaldızlı işlemeleri ve ayağındaki sahtiyan yemenisi olmasa kalabalığa iyi uyum sağlamış sayılabilirdi. Fakat titiz bakışların sahiplerini ür-küten bir zenginliğe ve ayrıcalığa sahip olduğunu gizlemekte başarılı değildi delikanlı.

Aynı yaşlarda olması gereken, ancak daha ihtiyatlı bir sadelikte giyinmiş öteki kardeş ise ağabeyini onaylarcasına, “Önce gölge oyunu izler, cambazlara bakar, sonra da biraz bal ve tereyağında kızarmış badem yer gideriz,” dedi usulca. Sima olarak daha yumuşak ve içe dönük bir ifadesi vardı. Mütebessim dudaklarının köşelerinde kırılan gölgeler, dokunaklı bir hava veriyordu yüzüne. Kimseden cevap gelmeyince, “Şu köşedeki tezgâhta güllü lokum da satılıyordu,” diye ekledi, “Bizim ufaklıklar bayılırlar.”

Ardından ağabeyiyle aynı renkteki kaftanının kürklü yakasının içine gömdü başını. Koyu gri bir bulut hafifçe gürleyerek alçaldı üzerlerinde. Yağmur her an başlayabilirdi.

Kardeşlerden diğerk ikisinin, ötekilerden dört beş yaş küçük oldukları anlaşılıyordu. Küçüklerden kısa boylu olanı, on yaşından yukarı olmayan beyaz tenli, tıknaz bir çocuktur. Berikilerin tedirginliğini taşımadığı o kadar belliydi ki, dikkati üzerine çekmede ağabeyinden aşağı kalmıyordu. Ancak onun dikkat çekme sebebi kıyafetleri değildi.

Süslemesiz ak gömleğinin üzerinde boynu ve omuzları kürklü kolsuz bir deri yelek, ayaklarında ise koyu renkli şalvarının konçlarının içinde topladığı keçe çizmeler vardı. Başını açıktı ve hiç üşür gibi bir hali de yoktu. Kalabalığa fütursuzca karışıyor, yaşlılarını öfkelen diren cüretkârlığında onu herkesten ayıran bir özün varlığı apaçık görülüyordu. Sık sık çatılan yay gibi kaşlarını düşünceli ve sorgulayan bir halle kaldırıyordu kimi zaman. Ama çok sürmüyordu bu. Bir an sonra, kanaatini uygulayacak olmanın kararlılığıyla yeniden sertleşiyordu yüzü. İleriki yaşlarına sirayet edecek bir hırçınlık sızıyordu tüm jestlerinden. Yine de etrafına ve büyüklerine karşı temkinli ve saygılı davranıyor, küçüğü olduğu anlaşılan ürkek tavırlı kardeşinin elini hiç bırakmıyordu. Arada kulağına fısıldadığı sözlerle kalın bej bir kaftana bürünmüş kardeşini hem güldürüyor hem de dikkat kesilmesine sebep oluyordu. Ufaklığın başındaki keçe külah rüzgârın tesiriyle ipeksi saçlarından düşecekmiş gibi ikide bir yan yattığından şirin ve masum görüntüsünü arttırıyordu.

Büyükler, küçük kardeşlere söz geçiremeyeceklerini anlamış olacaklar ki, bir süre sessizce onları takip ettiler. Bir köşeyi döndüklerinde, iki çınar ağacının çıplak, kalın dalları arasına gerilmiş, rüzgârda dalgalanan renkli kurdelelerle süslü bir telin üzerinde, elindeki denge çubuğunu dikkatle taşıyarak yürüyen bir cambaz gördüler. Büyük ağabeyleri, böylesine rüzgârlı bir havada bu işe kalkışanın ancak ahmağın teki olabileceğini iddia ettilerse de, diğerleri büyülenmiş gibi adamı izlemeyi sürdürdüler.

Kalabalığın içinden yaşlı bir adam, büyük ağabeyin sözlerini duymuş olacak, yirmi yıl önce fırtınalı bir havada, Göksu'yu geçmeye çalışırken derenin koyu yeşil sularını boylayan yaşlı bir cambazın akıbetine dair tuhaf bir hikâye anlatmaya başladı. Cambazı bir daha hiç görememişlerdi, çünkü rivayete göre o yıllarda Göksu Deresi'nde yaşayan dev bir yayın balığı onu daha ilk anda midesine indirivermişti. Bu hikâyeye en küçükleri hariç hiçbiri inanmadılar ama büyük ağabey dışında diğerleri ihtiyarı mahcup etmediler. İhtiyara, yalanlarıyla birlikte 'defolup' gitmesini söylerken oldukça gergin olduğu anlaşılıyordu delikanlının. Cambaz nihayet diğer uca ulaşıp seyircilerini selamlarken kardeşler oradan ayrılmışlardı bile.

Küçükler yakındaki helvacıdan cevizli helva aldılar. Büyük kardeş, beyaz keten parçalarına sarılı helvaların temiz olamayaçağını iddia etse ve karşı çıkmaya çalışsa da diğer üçü onu yine dinlemediler. Kısa süre sonra neredeyse bir okkayı aşkın helvayı iştahla yemişlerdi bile.

Büyük kardeş bir ara bu helva olayının aslında bardağı taşıran damlalardan biri olduğunu düşündü. Çatık kaşlı ufak kardeşinin bu hep lider tavırları ve dik başlılığı, aralarında ileriki yaşlarına yansiyacak bir gerilime sebep olabilirdi. Bu yüzden, biraz da ağabeyliğini ispat edebilmek maksadıyla belki, "Dedemiz Fatih Sultan Mehmet Han, seneye bizi de böyle sünnet ettirecek," dedi, yüzünde manalı bir tebessümle.

Diğer ağabey gülümseyerek küçüklere baktı ve "Kim bilir ne hediyeler verecekler bize," dedi sevinçle.

Ancak büyüğü devam etmesine izin vermedi, "Eh o hediyeler bile canımızın acısını unutturamayacak," diyerek sırtıttı.

Helvasından kocaman bir lokma alan en küçüklerinin dikkatinin rengârenk kalabalıktan uzaklaştığını ve ağzında büyüyen lokmasıyla ağabeylerine döndüğünü gördüler. Bir şeyler söylemeye çalıştı ancak ağzı dolu olduğu için bir homurtudan ötesi duyulmadı. Elinden tutan küçük ağabeyi, "Sen bakma ona," dedi,

“bizi korkutmak için böyle söylüyor. Hem babam, yaşı küçükken insanın canının o kadar da yanmadığını söyledi. Asıl canları yananak olan onlar, biz değiliz.”

“Sen öyle san,” dedi büyük ağabey bozuntuya vermemeye çalışarak, “hiç sünnet oldun mu da biliyorsun?”

“Ben olmadım ama sen de olmadın Ahmet ağbi. Hem babamdan daha iyi bilemezsin ya.”

Ahmet, baltayı bir kez daha taşa vurduğunu fark etmişti. Yine de geri atmayı gururuna yediremediği için, “Korkut ağbine sor o halde Selim,” diyerek ısrar etti; “Öyle değil mi Korkut? Küçük ya da büyük, ne fark eder ki? Zaten bu kadar büyük eğlenceler düzenlemelerinin sebebi de, insana canının acısını unutturmak değil mi?”

Selim, sert ifadeli gözlerinde ibrişimlenen bir sitemle konuştu, “Şehinşah’ın korktuğunu görüyorsun, ama bunu yine de yapıyorsun Ahmet ağbi.”

Delikanlı üstünlüğü ele almanın heyecanıyla sürdürdü konuşmasını, “Yaparım elbette, çünkü ben sizin ağbinizim.”

“Israr etme ağbi,” dedi fitratı gereği çabuk insafa gelen Korkut, “ben canımızın o kadar yanacağını düşünmüyorum.” Güldü, “Kesilmeden önce bir ot koklatıyormuş cerrah; öyle güzel bir kokusu varmış ki; başı dönüyormuş, her şeyi unutuyormuş, hayal ettiği yerlere gidebiliyormuş insan. O arada da doktor işini görüyormuş. Zaten çok kısa sürüyormuş, ne olduğunu anlamıyormuşsun bile.”

Hıncını alamayan sıradan yeniyetmelerin hırsıyla tekrar saldırdı Ahmet, “Korkut ağbiniz sizi avutmak için masal uyduruyor Selim. İnsan öyle kana bulanıyormuş ki...”

Ancak Selim, ağabeyinin her türlü atağına karşı temkinliydi, “Beni korkutmak güya amacın ama canımın acısıyla korkutamazsın beni. Bu yalanlarını dedem duyduğu zaman ne diyecek bakalım?”

Ahmet, uzanıp kardeşini yakasından kavradı ve homurdandı, “Dedeme bir şey söyleyecek olursan canına okurum senin.”

Korkut, her an Selim’in zarar göreceği bir kavgaya dönüşebilecek bu gerginliği yatıştırabilmek için telaşla atıldı, “Hey şu köşede satranç oynayan adamlar var, haydi Ahmet ağbi, Selim iyi satranç oynar bilirsin.”

Ahmet, yakasından kavradığı Selim’i henüz bırakmamıştı. Kapakları açık kalmış devasa ocaklar gibi irileşmiş gözleri hafifçe kızıla çalmış olan Selim hızlı hızlı solumaya başlamıştı bile. Korkut biliyordu ki, Selim, ağabeyinden iyi bir dayak yiyeceğini bilse dahi geri adım atmazdı.

“Yakamı bırak,” dedi Selim, gözlerini ağabeyinin gözlerinden bir an olsun ayırmadan. Ancak tavrındaki sertlikle koşut olmayan bir sükûnet seziliyordu sesinde.

“Bırakmazsam ne olur?” diye sordu Ahmet dik dik.

Kalabalık, nüfuzlu kişilerin oldukları artık iyiden iyiye belli bu tekinsiz çocukların etrafından usulca açıldı.

Korkut, “Yapmayın,” dedi, “dikkat çekiyoruz. Bunun ne kadar tehlikeli olduğunu biliyorsunuz. Buraya zaten izinsiz geldik. Başımız büyük belaya girebilir.”

Bunun üzerine çocuklar sustular. Ancak yine de çok geçmeden, “Bir gün gelecek, taht sırasında Abdullah ağbimin önüne geçecek ve sultan ben olacağım,” diye fısıldadı Şehzade Ahmet, Şehzade Selim’in kulağına, “ve seni ülkenin en uzak iline sürdüreceğim.” Korkut ile Şehinşah, başına büyük bir kalabalığın toplandığı yakınlardaki bir ayinedara bakıyorlardı. Üzeri bir örtüyle kaplı komik aynasını para karşılığı açıp, çarpılan şekillerini izleyerek gülen, birbirleriyle alay eden insanlar yalnız onların değil, etraftaki herkesin dikkatini çekmişti.

Selim, çatılı kaşlarının ortasında beliren yumuşak gölgeyi karartan bir hırsıyla, “Eğer sultan ben olursam,” diye karşılık verdi yüksek sesle, “seni yay kirişiyle boğduracağım!”

İşte bunu kardeşlerin her biri duymuşlardı. Şehinşah, ağabeyinden uzaklaşarak Korkut'a sokuldu. Ahmet irileşen güzel gözlerinde büyüyen bir dehşetle öylece kardeşine bakakalmıştı. Tek kelime dahi edemiyordu. Soğuk bir rüzgâr uğuldayarak girdi aralarına.

İmparatorluklar çağındaki dünyanın tüm hanedanlarında yaşananlara benzer bir gerginlikti bu aslında. Bir prens ya da şehzade, öncelikle kendi kardeşine karşı temkinli olmak zorundaydı. Ancak Türk beylikleri geleneğinden gelen Osmanlı hanedanında bir veraset kanunu olmadığı için, tahta kimin çıkacağı 'Allah'ın hak edene bağışı' itikadi geleneğine bağlıydı. Bu, onları diğer imparatorlukların nispeten temkinli yapısından hariç tutuyordu. Şehzade kendini göstermeli, halk ve ordu üzerinde etkili olmayı bilmeliydi. Gerisi bunların getirisi olan ilişkilere ve gönül borçlarına kalıyordu. İşte bu sebeple, ömürleri oldukça birbirlerinin celladı olma ihtimali bulunan kardeşler arasında yakınlığın tam olarak tesis edilmesi de mümkün olmuyordu.

"Selim şaka yapıyor," dedi Korkut gülererek, "dedemiz bizim daima birbirimize destek olmamızı ister. Sultan kim olursa olsun fark etmez bu. Bizler kardeşiz ve kardeşlik bu dünyadaki en önemli şeydir."

"Sen öyle san," diye bağırdı Ahmet, "dua et ki yaşı küçük Korkut, eğer taht sırasında önceliği olsaydı hepimizi boğdururdu bu deli."

Korkut, gülererek uzandı ve Selim'in omzuna sarıldı, "bir tane dir benim kardeşim, iyidir. Yedi kardeşini de ayrı ayrı çok sever. Biraz öfkeli dir o kadar. Hem, Cem amcamızın babamızdan önce sultan olma ihtimalini de unutmayın, çünkü dedemiz öncelikle onu destekliyor."

Çocuklar bu olasılığı hatırlayınca tatsız bir ifadeyle asılan yüzlerini birbirlerinden kaçırdılar.

"Haydi yürüyün," diyerek çabaladı yeniden Korkut, "şu çengileri izleyelim biraz."

Bir grup çengi ve beraberindeki sazendeler, etraflarında geniş bir kalabalıkla birlikte konağın bahçesine kurulmuş kızıl keçeden çadırın civarında toplanmışlardı. Az ötelерinde, birleştirelerek büyük bir dikdörtgen oluşturulmuş masaların üzeri pilav sinileri ve çeşit çeşit av etleriyle yığılıydı. Sebze ve meyvelere pek ilişen yoktu.

Çengileri izleyen, çeşitli hoş kokulu otlarla farklı rayiha ve lezzetlere kavuşturulmuş sebze çorbalarından içen ve etlerden tadan kardeşler, aralarında geçen az önceki tatsızlığı unutmuş gibiydiler şimdi. Kenarları kıvrılıp atlas kolanlarla bağlanmış çadırın içinde yatmakta olan sünnet çocuğu, karınlarını doyuran kardeşleri bir süre önce fark etmişti. Ağlamaktan şişmiş kara gözleri, şimdi de çengilerin komik danslarına gülmekten birer çizgi gibi ufalıp kalmıştı ama arada kardeşleri izlemeden de edemiyordu. İyi birer oyun arkadaşı olabilirler miydi acaba? Esmem tenine can gelmiş, yüzü mutluluğun pembe tonlarıyla aydınlanmış olan çocuk, soylu kardeşleri, eskiden beri tanırmış gibi el sallayarak yanına çağırdı.

Çocuğun adı Kenan'dı. Sekiz yaşındaydı. Selim, kalabalığın bir an için üzerlerinde toplanan temkinli bakışlarına aldırmadan yanına ulaşır çocuğu tebrik etti. Sonra sırayla diğer kardeşleri yaklaşıp hoş sözlerle çocuğun gururunu okşadılar. Ardından kendi hallerine dönen kardeşlerinin ve diğer insanların bulutsu gövdelerinin arasında kaybolan bir sesle fısıldadı Selim, "Canın acıdı mı?"

"Hayır," dedi çocuk gülümseyerek. Sonra sordu, "Sen benden büyüksün, daha sünnet olmadın mı?"

"Hayır."

"Ne zaman olacaksın?"

"Seneye tüm kardeşlerimle birlikte olacağım."

"Neden?"

“Âdet böyle.”

Kenan, duyarlı bir ifadeyle sıktı Selim’in bileğini, “Korkma, o gün geldiğinde bana haber verirsen, benim sünnetçimi gönderir babam. Hiç canın acımaz o zaman.”

“Teşekkür ederim Kenan.”

“Bir şey değil Selim. Buraya istediğin zaman gelebilirsin. Gelirsen eğer beraber oynarız.”

“Çok iyi olur. Sana satranç öğretebilirim. İyi satranç oynarım ben.”

“Satranç öğrenmeyi çok istiyorum.”

Selim’in gözleri ııldadı, “Ben dedemden öğrendim, babam da iyi oynar.”

Kenan, meraklı gözlerinde iyi bir arkadaş bulmanın heyecanıyla atıldı, “Senin baban kim? Şimdi burada mı?”

“Hayır, burada değil, şimdi Amasya’da.”

“Sen neden buradasın peki?”

Selim güldü, “Ben ve ağbilerim eğitimimiz için dedemizin yanındayız.”

“Deden burada mı peki?”

“Hayır yok.”

“Babam dedeni tanır mı?”

“Onu herkes tanır.”

“Ben de mi tanırım?”

“Sen de tanırsın.”

“Adı ne?”

“Daha fazlasını söylemem yasak Kenan. Ama arkadaş olursak bir gün öğrenirsin belki.”

Korkut, yüzünde telaşlı bir ifadeyle yanlarında belirlediğinde, Selim, yeni arkadaşıyla İstanbul sokaklarında son günlerde do-laştığı söylenen bir gulyabaniden bahsediyordu.

“Selim yürü çabuk, sokakta satranç oynayan o adamları hatırlıyor musun? İçlerinden biri hepsini yendi ve kendine rakip arıyor. Ahmet ağbim senin iyi bir aday olacağını düşünerek bir müsabaka ayarladı.”

“Vay canına!” diye bağırdı Kenan, “Bu harika bir şey Selim. Onu yenebilirsin...”

Selim, kararsız bir ifadeyle baktı ağabeyine. Yüzündeki donuk ifadeden bir şey anlamak mümkün değildi. Anladığı, daha doğrusu içten içe sezdiği bir şey vardı ki, bu, muhakkak ağabeyinin kendisini küçük düşürmek için kurduğu bir kumpastı. “Korkut ağbi, o bu karşılaşmayı ayarlarken sen yanında mıydın?” diye sordu sertçe.

“Farkında değil,” diye düşündü Korkut, “ne kadar sert ve kırcı olduğunun farkında değil.” Yumuşak ifadeli sevimli yüzünde şaşkın bir ifade belirdi. Bu sorunun manasını kavrayamadığı belliydi, “Şey... Hayır değildim. Şehinşah ile bahçedeydik biz. Pekmezde pişmiş havuç yiyorduk, sonra bir an Ahmet ağbimin olmadığını...”

“Tamam,” dedi Selim, silik bir tebessümle. Doğrulup başını kar kokulu gökyüzüne çevirdi. Frenk resimlerindeki melek figürlerini andıran mavimsi bir hare belirmişti sanki başının etrafında. Ya da gri semada apansız incelen bulut katmanlarının sebep olduğu bir yanılısamaydı bu. Korkut, küçük kardeşini tüm yaşitlarından, dahası kendi kardeşlerinden bile ayıran o tanımsız farklılığın yeniden belirdiğini anladı. Dokuz yaşında bir çocuk değil de, olgunluk çağında bir erkek gibiydi şu anda çocuk. Yaşlı çocuk... Böyle zamanlarda aralarında açılan uçurum ürkütüyordu Korkut’u.

“Gidelim,” dedi Selim, ardından Kenan’a dönerek neşeyle konuştu, “yeniden görüşeceğiz, merak etme. Arkadaşız artık. Sen çok iyi bir çocuksun.”

“Sen de öylesin,” dedi Kenan gülümseyerek, “onu yenebilirsin Selim. Sen herkesi yenebilirsin. Yürekten iste ama. Babam öyle der, yürekten iste...”

Selim, göz kırparak elini hafifçe salladı ve ağbisini beklemeden yürüdü. Eğlenmek için amansızca etrafı yoklayan kalabalığın arasında kayboldu bir anda. Korkut orada yoktu sanki. Bu aşırı gururlu tavırlarını, kardeşinin çok genç olan yaşına verse de, rahatsızlık duyduğunu yadsıyamıyordu Korkut. Gerçekten de duygularının doğru bir tanımı var mıydı? Kıskançlık? Ya öfke? Yoksa korku mu? Ne kadar sevse de, küçük kardeşinin tekinsiz bir karaktere sahip olduğunu işte o gün kesin olarak anladı.

Selim, kimsenin yol göstermesine ihtiyaç duymadan bir anda bitti satranç masasının başında. Ağabeyi Ahmet, orta yaşlarında, iri yarı ve karşı konulmaz derecede güçlü görünen oyuncuyla bir şeyler konuşup usulca gülümsüyordu. Şehinşah kendi halinde, elindeki kuruyemişleri süratle ağzına atarken halinden memnun etrafına bakınıyordu. Aralarında bir yaş olsa da sıradan bir çocuktuktu Şehinşah. Olayları derinliğine analiz edebilecek, görünenin ardındakilere akıl erdirebilecek çağa Selim kadar erken girememişti henüz. Selim, kardeşini o çocuksu saflığı içinde ne kadar çok sevdiğini yüreğinin ta derinlerinde duyumsadı. Şehinşah'ın gözleri de ağabeyini görür görmez ışıldamış, elindeki abur cuburu derhâl uzatmış, "Ye ağbi çok güzel, çok taze," demişti.

"Geldin demek," dedi Ahmet azametle. Yakışıklı yüzü, içtenliksiz bir tebessümün solgunluğuna bürünmüştü. Başlarının üzerinde enikonu alçalan hava gibi tehlikeliydi ifadesi.

"Geldim," dedi Selim, önce ağabeyine sonra da rakibine bakarak, "Seninle mi oynayacağım?"

Çocuğun dik tavrına öfkelenmişçesine karşısındaki hasır tabureyi gösterdi adam. Kızıl abasının kalın kuşağında koca bir hançerin kabzası görülüyordu. "Evet çocuk, benimle oynayacaksın. Beğenemedin mi?"

Selim, tabureye oturur oturmaz, adam, belinin arkasına götürdüğü ellerinin ikisini birden uzattı ve sordu, "Hangisi?"

Sağ elini gösterdi ve böylece siyah piyonları seçmiş oldu Selim.

Adam başlangıç avantajını ele geçirdiği için sert hamlelerle girdi oyuna. Bir yandan da yerli yersiz sorular sorarak Selim'in dikkatini toparlamasını engellemeye çalışıyordu. İlk başlarda başarılı oldu da. Serpiştirmeye başlayan hafif yağmurun altında adamın sualleri gitgide daha alaycı bir hal alırken, buna mukabil olarak hamlelerini ağırlaştırdı Selim. Ancak hava erkenden kararmaya yüz tutmuştu ve saraydan uzaklaştıklarını bilen kimse yoktu. Dedeleri gazaba gelirse iyi bir sopa yiyeceklerini hepsi biliyorlardı.

Selim, adamın biteviye densizliklerine için için köpürür ve dağınık zihnini toparlamaya çalışırken, ummadığı bir anda sağ kanadındaki kalelerinden ve fillerinden birini peş peşe yitirdi. Bu kadar çabuk ağır kayıplar vermesi onun adına utanç verici bir şeydi. Henüz acemi olduğunu gösterirdi, ama adam susmak bilmiyordu ki bir türlü. Etraflarına toplanmaya başlayan kalabalık gülerek onları izliyor, bu tür dikkat bozucu halleriyle nice rakibini alt ettiği belli olan usta rakibin oyunundan çok muziplikle riyle ilgileniyorlardı.

“Akıllı bir çocuk, ama bugün sütünü içmediği belli, huysuzluğuna bakılırsa altı da değiştirilmemiş...”

Kahkahalar, inen soğuk yağmur damlalarından daha deliciydi Selim için. Kuşağının içinden külahını çıkarıp ipek gibi kumral saçlarla örtülü başına yerleştirdi ve dikkatini keskinleştirmeye çalıştı. Zor zamanlarda karar yeteneğini geliştirebilmesi için önüne çıkmış iyi bir fırsattı bu adam. Derin bir soluk aldı ve bu imkânı sonuna kadar değerlendirmeye karar verdi. Hafif ve hiç dinmeyen bir sırtıma yerleştirdi önce ağzının kuytusuna. Kalabalığın acımasız tepkilerinin azaldığını ve heyecanlı bir sessizliğin, bu yağmurlu ikinci saatinin pusu gibi indiğini hissetti üzerlerine.

“Biraz kuru üzüm getirin de zihni açılınsın yavrucağın,” diye bağıırken adam, Selim piyonlarının beklenmedik ileri hamleleriyle adamın iki kanadını da aynı anda sıkıştırmayı başardı. Adam sol kanattaki atını yitirmişti. At gibi önemli bir piyonu apansız kaybetmenin canını fena yaktığı belliydi. Fakat şaşkınlığını çabuk attı

ve “Akıllı bir çocuk olduğunu söyledim,” dedi kalabalığa doğru, “ama küçük bir çocuğa biraz avans vermemek ustalığa yaraşmaz.”

Selim, sağ kanattan birbirinin kopyası hamlelerle at ve veziri yine piyonlarla sıkıştırınca adamın yüzü tunç rengine kesiverdi. Uzun süre düşündü. Aslında düşünmedi, yalnızca kalabalığın dikkatini dağıtacak ve onları masanın başından uzaklaştıracak bir formül aranırcasına bir ara gözleri uzaklara takıldı.

“şimdi ne yapacaksın efendi?” diye sordu aksakalları göğsüne kadar uzanan bir ihtiyar, “kendine fazla güveniyordun, ama bak çocuk nasıl da cesurca hamle ediyor.”

“Cesaret aptallıktan başka bir şey değildir,” dedi adam ve vezirini kaçtı. Bu durumda ikinci atını da kaybetmiş oluyordu.

İşte o anda Selim ilk defa konuştu, “Anadolu’yu Türk yurdu kılan Alplerin dokuz hasleti vardı: Bir, muhkem bir yürek; iki, kol kuvveti; üç, gayret; dört, sağlam bir zırh; beş, kemikle berkitilmiş katı yay; altı, çifte su verilmiş kılıç; yedi, zırh delen bir mızrak; sekiz, iyi bir yoldaş ve dokuz, iyi bir at. İyi bir atı olmayan bahadır, asaletini kaybetmiş demektir arkadaş.”

“Büyümüş de küçülmüş bu,” dedi adam allak bullak yüzünü hiç kaldırmadan, “sana bunları kim öğretiliyor çocuk?”

Selim, kendisini dikkatle izleyen kalabalığın içindeki kardeşlerine, bilhassa ağabeyi Ahmet’e baktı ve gözlerini hiç ayırmadan, “Bunları bana öğreten dedemdir.” dedi.

Oyunun bundan sonrası bir kaçıp kovalamaya dönüştü. Adam soğuğa ve yağmura rağmen kalın abasının içinde sıkıntıyla terliyordu. Değerli taşlarını peş peşe yitirmeye başlayınca klasik oyunlarla kurtulmaya çalıştı, ancak kısa süre sonra çocuğun bu taktiklere zaten aşına olduğunu şaşkınlık ve pişmanlıkla fark etti.

“Bu kadar yeter,” dedi sonra ve kuşağının içinden çıkardığı kadife keseyi Ahmet’e doğru fırlattı, “paran senin olsun, çok meraklıysan kardeşinle kendin oynarsın delikanlı.”

Ahmet, alı al moru mor öylece bir süre dikildikten sonra, “Haydi,” dedi, “çok geç kaldık.”

III

TRABZON – EYLÜL 1508

“Kim derdi ki yakınlığımız bu seviyelere varsın. Ben çocuk, o çocuk... Küçük yaşlarımızdan itibaren karşılaştığımız onca deliliğin içinden çıkıp dünyanın zaten boydan boya koca bir tımarhane olduğunu nasıl da anlayıverdik. Şimdi hem dediklerine dikkat etmeye çalışıyor, hem anıların buğusu ardından beliren o güneşli bahçeleri, gecenin karanlığına uzanan oyunlarımızı, ders arası sohbetlerimizi, ilk aşklarımızı birbirimize anlatıp karşılıklı akıl danışmalarımızı hatırlıyorum ve...”

“Yine daldın Kenan dost!”

“Affınıza sığınırım Şehzadem. Zaman zaman...” Başını tazimle eğerek sustu Kenan Paşa. Sarı brokardan kaftanının yakasından uzanan dilimli kavuğunun ak gölgesi içine gizlemeye çalıştı yüzünü. Sonra bakışlarını, Komnenosların eski sarayının ormanı gören pencerelerine doğru çevirerek sonbaharın kederli kızılını izlemeye başladı.

“Bilirim,” dedi usulca Selim Şah. Dalgınca burduğu uçları kıvrık gür bıyıkları, tertemiz tıraşlı beyaz teninin ışıltısını arttırıyordu, “Bilirim, zaman zaman dalar gidersin, eski günleri, sünnetin-

de tanışmamızı ve ilerleyen yıllar boyunca gelişen arkadaşlığımızı ve hâlâ bir türlü anlayamadığımı sezdiğim yükselişini görürsün de, neden hâlâ her şey bir hayalmiş gibi hayata güvensiz davranırsın anlayamam.” Yaptığı idmanların ağırlığıyla genişlemiş omuzlarını şöyle bir silkip bıraktı Şehzade, “Hayat hiç beklemediği anlarda, beklenmedik sürprizlerle çıkabilir insanın karşısına.”

Selim Şahın, tıpkı Kenan Paşa gibi çocukluk arkadaşı Hemdem Paşa, gülen gözlerinde her zamanki sıcaklığıyla söz aldı, “Kenan Paşa derin düşünen bir kardeşimizdir Şehzadem, ancak esir pazarında satılan diğer İtalyanlarla birlikte en fazla bir paşa kapısında hizmetkâr olmayı beklerken, şimdi devletli Şehzademizin yanında olma gerçeğini kabullenmekte güçlük çekiyor olabilir.” Yürekleri ısıtan bir tebessümle baktı sonra diğerlerine. İçleri gülen gözlerinin etrafında, genç yaşına rağmen derisi hafifçe kırışır, yaşını olduğundan daha ileri gösterirdi. Zaman-sız kırılmış sakallarının da bunda tesiri vardı, ancak haline bir babacılık, sevecenlik katardı. Tam bir satranç ustası ve askerinin en sevdiği paşalardandı. “Onu en başta Yakup Efendi'nin oğlu sanırdık. Ama Sicilyalıların hası çıktı kardeşimiz.”

Gülümsedi Kenan Paşa. Esmer teni akşam güneşinde daha da koyu görünüyordu. Şehzadesi gibi palabıyıklı ancak sakallıydı ve bu, iri gövdesiyle birlikte ona muazzam bir görünüm veriyordu. “Manevi babam Selanikli Yakup Efendi ile bu sırrı herkesten saklamaya çalışırken şimdi buradayım ve gurur duyulacak bir konumdayım. Hayal meyal hatırlıyorum, beni bulduğum Ancona ticaret gemisinden alıp götürən korsanları. Dev gibi cüsseleri, pala bıyıkları ve korkusuz tavırlarıyla aklımlı başımdan almışlardı. Her şeye rağmen bana iyi davrandılar ve sonra kendimi İstanbul'daki esir pazarında buldum. Her neyse, yaşadığımız onca şey ve çocukluğumuz anbean canlanır gözlerimin önünde Efendimiz. Ancak tüm güzel düşüncelerimin arasına bir zehir gibi sızır şu Safevi tehlikesi. O yüzden İsmail'i düşünürüm daha çok. Zekâsı ve kararlılığıyla son derece tehlikeli bir genç... Çoğu zaman ticaret yollarımızı karşılıklı muhafaza etmemiz gerektiği-